

Za izdavača:
Vladimir Manigoda

Copyright © 2025 Ana Ristović
Copyright © 2025 ovog izdanja Kontrast izdavaštvo

Glavni i odgovorni urednik:
Ivan Isailović

Urednik izdanja:
Marko Avramović

Pogovor:
Marko Avramović

Lektura i korektura:
Ivan Isailović

Dizajn korica:
Dragana Nikolić

Prelom:
Ivan Isailović

Štampa:
F.U.K. d.o.o. Beograd

Tiraž:
1000

Izdavač:
Kontrast izdavaštvo
Terazije 35, Beograd
info@kontrastizdavastvo.rs
kontrastizdavastvo.rs
www.glif.rs

ALEKSANDAR RISTOVIĆ

IZABRANE PESME

Piredio

Marko Avramović

KONTRAST

Beograd, 2025.

O PUTOVANJU I SMRTI

(1976)

11.

Gledaću te odozdo, draga moja voljena kćeri, ili ti, ženo,
ti koja ideš danas ovim putem da bi ga sutra zaobišla,
gledaću te iz sitnog cveća, proste trave
zapomažući kao nikad strujanjem sokova u
nepomirljivim stabljikama.

Nećeš me prepoznati, uistinu, sada kada sam toliko udaljen
i budući da pripadam onom što je dole i što će se uspeti tek
drugim oblikom,
stabaocem i zelenilom listova, uholožama i zuzukanjem muve,
ka tvojim stopalima, bosim u junu, ili zimi u jakoj obući.

Gledaću te iz ove jame u koju curi kiša,
iz brazde za kolskim točkom ili preko poljane s dangubama,
iz vode potoka nad koju nadnosiš mlado lice,
iz oborene jabuke kojom se slave tvoja nabrekla usta.

Gledaću te odozdo, draga moja voljena kćeri, ili ti, ženo,
pogledom pretočenim u ono što je „jedno u različitom”,
ti koja možda osećaš moje prisustvo među tim starudijama
duhova i prirode,
ili, pak, ti koja prolaziš ovuda i koja izvrgavaš ruglu
mogućnost metafizike.

15.

Nemoj odugovlačiti, ti smrti, gledajući me kroz rešetke,
toliko udaljena kao da se nikad nećemo naći oči u oči;
izmakao sam ti u najboljim godinama ostavljajući ti gluvu
starost,
usta koja ne krvare od ujeda i telo među večernjim senkama.

Zateći ćeš me drugog dana i u drugojačijim okolnostima
kad te ne očekujem za stolom ili na vetrovitom drumu,
biću dovoljno mudar da učinim snošljivim tih nekoliko
trenutaka
kada mi se ukaže tvoj nepodoban oblik u stvarima koje
ne poznajem.

Da li si ti žena čija mesnata usta volim,
da li si ti brežuljak u detinjim snovima gde se dodirnu smo
pre nego što smo rekli „da” jedno drugom,
da li si ti rashlađena čaša sa otiskom moja četiri prsta,
da li si ti blesak i prazno okretanje točka na prevrnutim
dvokolicama?

Ne postoji sećanje na tebe niti tvoj tačan opis
i moguće je da te oličava sve što je unaokolo i u čije se slike
odevaš;
hrana za pse, bič, senka čizama i lepet krila
tek su puko nagađanje na koje, evo, pristajem, u nedoumici.

TA POEZIJA

(1979)

JABUKA U GOSTIONICI

Prinosim jabuku licu,
osećam kako mi plamičak njenog mirisa ulazi u nozdrve,
i dok je delim na tanke kriške
tanjir je pun inja.
Sedim za stolom pod prvobitnim drvetom
i gledam one koji su do juče bili ovde,
imam jabuku u ruci,
imam polovinu jabuke,
zalogaj,
na kraju nemam ni toliko.
I neka sjajna rečenica kao svetao končić
stiže do mojih usta pravo iz utrobe:
nastaje opet jabuka
sa rumenilom, mirisom i prozračnim tkivom,
sa semenkama koje se vide spolja,
ne Jabuka saznanja,
nego istinit oblik, iscureo između razmaknutih prstiju
doslovce u večnost.

TELO SVAKOG JUTRA

Bude se nožni prsti,
budi se stopalo, jedno pa drugo, taban takođe, kao da
neko vrhom olovke povlači po njemu tanke linije,
zglob koji spaja dve kosti budi se svakoj od njih šaljući
znak kroz osetljivo tkivo,
igla svetlosti prolazi duž lista i zaustavlja se na trenutak
u kolenu,
budi se oblo žensko i nešto grublje i isturene čašice
muško koleno,
savija se,
uklanja prekrivač sa utisnutim slikama,
dotiče ono drugo,
ubrzno odustaje od neke prividne namere,
budi se butna kost,
raskošno bedro
i karlica koja drži utrobu kao u kakvoj šaci,
budi se spolovilo: ispupčenje ili šupljina
te onaj kome ono pripada ima osećaj izuzetne prijatnosti,
bude se creva, želudac, jetra, levo i desno plućno krilo,
bude se trbušni mišići,
zatežu se ili opuštaju
i jedna ruka prelazi preko njih kao da ne veruje da može
zadržati ono što je unutra,
pomiču se rebra, vratni pršljenovi, ždrelo i jezik,
podrhtavaju lepa usta neke žene i usta oivičena maljama
nekog muškarca,
santimetar po santimetar
budi se telo:

šaka se hvata prvog predmeta
i opipava u njemu svoju tvrdinu, glatkost, suha i vlažna
mesta,
bude se kost, koža i meso lica,
nežna krv struji u svim pravcima pokrenuta jednim
jedinim znakom,
najzad, budi se mozak,
jauče, zapoveda, moli za milost, predlaže ovo i ono,
pretura po sitnicama
jučerašnjeg dana.

Ustaje on,
ona stoji takođe
i oboje gledaju kroz okno svet koji se sastoji od
raznorodnih komada
privida i stvarnosti.

BEDA POEZIJE

Kukavna je poezija,
uspinje se da dosegne ono što bi se moglo nazvati večnost,
a kao dete je
u naočarima,
sa svom starudijom metafora, prideva i poređenja,
ima lak zadatak
dok otežava samoj sebi put
mešajući se u tuđ posao,
kukavno je ono što čini
sakupljajući krhotine filozofije i služeći
se dramskim postupkom da obelodani ono što
uistinu može, ni za nokat ne odmičući od
savinute stabljike i rečnika u krtičnjaku,
u prapočetku je
nekoj putovanja koje smo preduzeli ne nadajući se
srećnom povratku,
i dodiruje onaj čas
gde se prošlo i buduće
iscrpljuje u međusobnom sukobu (pod lampom uljanicom);
svetlost joj
obasjava tanko lice neke devojke čiji je privid uzela da se
uspne do moje postelje,
stavlja šaku
na stidno mesto
govoreći pri tom o celishodnosti, onoga što čini, u spavaćoj
košulji i zaustavljena daha,
dok baca

semenke u vodu,
diše na slamku,
prazni creva.

Kukavna je poezija,
potrebne su joj trube, prasak, lančić od železa, zavojito
stepenište
i svetlucanje u Ničem.

POSLEDNJA PESMA

Sanduk je dovršen,
majstori odoše po novine i pivo,
dok se ogledam
na njegovom tamnom glatkom drvetu,
ja sam u isto vreme i napolju i unutra,
ne posedujem ništa,
ni krpicu od onog što je bio predmet pesničke rasprave.

Majstori odoše po novine i pivo.

NEŽNOST

Nema više nerazboritih pesama,
nema više one koja bi ih slušala dok sedi uz okno
ružičastih očiju,
ni senke nekog izuzetnog drveta,
ni vodenica na flosi, ni prustove magije, ni malih
predmeta koji opčinjavaju pogled,
sve se spaja s jednim, jedno s drugim,
brežuljak i brežuljak,
prst i prst,
olovka i krhki zglob prsta,
živac i živac,
njeno usko stopalo
i šupljina cipele,
grlić ove boce i moja natekla usta;
nema više onih pesama čiji bi smisao odudarao od
života koji bih mogao nazvati svojim,
naprotiv,
idu jedno uz drugo (kako bi to rekao nekom
prikladnijom prilikom)
i onda je dovoljno da postojim umesto njih,
da idem duž gradskih zidina pometen glasovima koje
slušam u sebi,
vrteći u šaci
nekakav predmet koji menja svoj oblik i čija mi slika u
svesti ne kazuje mnogo,
da mislim na tebe koja gajiš ogromnu nadu
kao nekog velikog psa
što se hrani komadima tvog finog gotovo prozračnog mesa

ne dozvolivši nikome da učini ijedan korak prema tebi
da bi te dodirnuo.

A što se tiče poezije,
ona je sve manje potkupljiva,
sve su joj potrebni pravi okovi,
istinsko železo,
nepatvoreni talas,
morske struje
i, vrlo otporna na težinu i udarac,
ljudska kost.

SREDIŠTE

Nisi sam
nego je prostor u tebi,
čist
kao prozirno krilo u vazduhu;
nisi sam
dok su oko tebe
kuće, kamen i svetlost,
ista misao
jedne žene koja te prati
držeći za ruku
dete
u starinskom vagonu
sa sedištima od zelena pliša,
ili u polju
sa izokrenutim cvećem;
nisi sam
dok božja usta govore na tvoja usta
reč po reč
iz jednog nepreglednog
sjaja čije je vreme zaustavljeno.

PREOBRAŽENJE

Držim na dlanu Njeno Veličanstvo Žabu,
osećam kako joj se trbuh nadima i zatežu tetive na
nogama,
kako se sprema da skoči,
dok se zeleni voda
u kamenom bunaru, -
crvenkastih očiju, ona gleda u mene iz nekog drugog
prostora,
iz kojeg je donela hladnu krv,
mokru kožu
i rekao bih mogućnost da se više puta preobrazi
ne gubeći ništa od onog što je imala u početku.

Skočila je
kao da sam otkacio izvesnu oprugu
zadržavši još neko vreme na dlanu utisak njene težine,
oskudice i obilnosti.

IMENA

Ti poezijo, koja dolaziš niotkuda i koja govoriš umesto
mene,
ti travo, koja se njišeš s leva u desno i zdesna u levo svakog
bogovetnog popodneva,
ti ženo, koja odlaziš sporim korakom da bi mi se ubrzo
vratila,
ti vino, koje mi uze i ovo malo pameti,
ti drvce, o koje mi zape krajičak odeće dok idem unaokolo,
ti noći, prazna, sujetna, samozaljubljena, nikad zadovoljena
starudijo,
ti bubice, koja miliš preko moje otvorene šake i za koju ne
postojim doli kao ogromno i pokretljivo tkivo,
ti lepo lice, moje matere, moje supruge, moje kćeri i onih
žena koje nisam poznavao.

PESNIK SE OBRAĆA SVOJOJ SUPRUZI

Nemoj posezati za mojim knjigama,
ostani tu gde jesi,
nemoj pomerati nijedan od predmeta,
dovoljno je što si u blizini
i što dišeš ovaj vazduh:
svaki tvoj pokret stvara oluju u sobi,
tvoje grickanje olovke
divna je slika nekih božanskih usta
koja rastržu plen.
Ostani u mraku,
na stolici
dok svetlo obasjava
moj sto, list hartije i moju ruku koja se pokreće sleva
u desno.